

Euskal liburugintza 2006

JOAN MARI TORREALDAI

Soziologian doktorea eta Kazetaritzan lizentziaduna

30 urte liburugintzan

30 urte liburugintzan, horra duela hilabete gutxi argitara eman dudan liburuaren titulua. Tituluak dioen bezala, 30 urteotan liburuen munduan egin dudan bidea agertzen da hor, nire gogoetak eta azterketak, 1976an hasi eta 2005eko liburugintza bitarteko bidea, luzea baina aitaren batean burutua. Zehatzago esanda, aldizkari honetan argitara emandako azterketa eta gogoetak bakarrik bildu ditut, eta ez beste liburuetan (hala nola, *Euskal idazleak*, *gaur* edo *Euskal kultura gaur*) landu dudana.

Jakin-eko irakurleari agindutako azterketa da hau. 2004ko liburugintza aztertzean agindu nuen, 2005ean ohartarazi nuen ez nuela astirik izan horretarako. Aurten argitaratzeko zitekeen, hortaz. Baina luzea atera zait, luzeegia aldizkarirako. Bestalde, errepasoaz gainera berariazko ikerketa bat ere egin dut, inkesta eta guzti, argitaratzaileei eskatu baitiet tiraden berri.

Liburua liburu, aldizkariko irakurlearekin zorrak kitatu gabe nagoelakoan nago. Nik uste irakurleak eskertuko due-

la liburuak zabalago landutakoa hona aldatzen badut modu laburrean, oso laburrean. Liburuko egitura bera erabiliko dut hemen ere.

Atzera begiratu aurrera egiteko

Honelaxe titulatzten dut sarrera eta bertan kontatzen nola hasi nintzen, zergatik heldu nion lan horri azterketa soziologiko baterako liburuen informazioa falta zitzaidalako. Nola jarraitu nuen 80ko hamarkadan kexu eta kexu Eusko Jaurlaritzari deika, berak har zezan. Jauzia Gipuzkoako Foru Aldundiak enkargaturiko XX. mendeko Euskal Liburuen Katalogoarekin gertatu zela, eta harrez gero ofizioa eta afizioa uztarturik dihardudala. Gaur arte.

Atzera begira jarri naiz, baina ez nostalgia laztantzeko, baizik eta «aurrera egiteko». Urrats bat liburuan bertan agertzen da gauzatua: tirada eta ale kopuruaren azterketa, aspal-diko kezka argitzeko asmotan burutua. Aurrera egiteko asmotan iragartzen dut liburuan, bestalde, (*Euskal Liburuaren Behatokia*, esan nahi baita, orain arteko lanak jauzi kualitatibo nabarmena izango lukeela tresna horren bidez. Behatokiaren egitekoetan dago Katalogoaren garapena bezala liburuaren gaineko informazio-masa jakintza bihurtzea.

Orain atzera begira jarri izanak arrazoia ez bada aitzakia badu: 30 urte dira *Jakin*-eko orri haueetan liburuak biltzen eta aztertzen hasi nintzela. Gaurko talaiatik begiratu nahi nuen atzera. Konparazio batez adieraziko dut zertarako. Hiritar bat turista bezala bisitatzen duzunean, han zabiltza kalez kale, monumentuak, museoak bisitatzen; baina hiriarren ikuspegi globala hobekien gailur batetik edo dorre garai batetik duzu. Talaiatik beste modu batean ikusten duzu kale tartean xehetasunez ikusi duzun bera. Ni ere urtero-urtero ibili naiz liburuen artean, baina galduta bezala gelditzen zara ikuspegi orohartzailerik gabe. Horretarako aitzakia paregabea zen 30 urteko zifra biribila. Ezingo diogu ba itxaron 50 betetzeari!

30 urteotako testuak

Aldizkari honetan argitara eman ditudan orrialdeetatik pasarte gutxi batzuk aukeratu ditut eta hamasei kapituluxkatan bildu: euskal liburua umezurtz, literaturaren krisia?, idazleen erreleboa kezka zenean, kanpotarren desenbarkua, bertoko industriaren alde, liburu politika, sorkuntza itzulpenaren aurretik, amets baten amaiera?, urtean 2.500 titulu behar, ekoizpenetik kontsumora, irakaskuntzan dago gakoa, liburuaren bizi-esperantza, euskaraz bizi baina nola?, erreferente bila, liburuaren krisia XXI. mendean?, liburutik harago? Urte eta guzti sailkaturik agertzen dira testuak kapitulu horietan, eta aurretik oraingo sarreratxo bana dute: testu horiek, zertan esanik ez da, 30 urteotako nire kezkak, gogoetak, iradokizunak, ikuspegiak, azterketak laburbiltzen dituzte.

Are eta laburbilduago azalduko dugu orain bertakoa.

- *Liburu eta literaturaren estatusa*

Azterketa hauekin hasi nintzenean, 70eko hamarkadan, eta hurrengoaren lehen aldiaren ere berdina, bazen kezkarik gizartean liburuaren eta literaturaren leku eta funtzioez. Bazen salakuntzarik administrazioak liburuaz baztertu egiten zuela eta diru-laguntza guztiak irakaskuntzara eta EITBra zihoazela eta.

Orain ere badago liburuaren inguruan kezkarik, baina bestelakoa: liburuaz euskarri gisa indarra galduz doala, ikus-entzunezkoen aurrean, digitalaren aurrean.

Urte haietan, literatura ere kezka izan zen: euskal kulturaren bide berriak hizkuntzaren normalizazioaren ildotik bideratu zirela-eta, abandonua salatzen garrasika ziharduten literato gazteek. Gaur egoera hobean dago literatura, bere egitura, elkarte eta taldeekin, eta bere eztabaidekin.

- *Liburu politika*

Hitz horren azpian liburuarekiko jokabide guztiak biltzen ditut, ez administrazioarenak soilki. Izan ere, eragile sozial

eta kulturalen jardunak *de facto*-ko liburugintza modu bat hobesten du, ahalak eta ezinak sokatiran bailebiltza. Galderak ditut nagusi, zenbaitetan galderan bertan erantzuna ere badagoelarik. Esaterako:

Gaur eguneko ekoizpenarekin posible al da euskaraz bizi-tzea? Euskaldungoaren premia orori euskaraz erantzuteko asmoz abiatu zen editorialgintza. Baina ez al dugu gai-eremu jakin batzuetan pilatzen ekoizpena? Zer da, hasierako amets hura ameskeria ote? Lehentasunak ezarri behar al dira?

Lehentasunak markatzearen harian, badira beste bi: zer hobetsi behar da, sorkuntza ala itzulpena? Horrela galdetuta erraza dirudi erantzunak. Horren gordin ez bada ere, geure ezina aitortuz, itzulpena eta sorkuntza parez pare jarri dutenak ez dira edozein. Administrazioan egin ohi dena da, bestalde. Liburugintzan 70/30 da proportzioa, sorkuntzaren alde.

Bigarren gai labainkorra bertoko eta kanpoko argitaletxeen artekoa da. 90eko hamarkadan sartu ziren indarrean kanpoko editorialak, eta irakaskuntzan egiten zuten habia. Gaur egun Euskal Herrian gehien zabaltzen den ikuspegia, gure historiaz, gure gizarteaz, gure etorkizunaz, kanpoan moldaturikoa da.

- *Ekoizpena eta kontsumoa, txanpon beraren bi aldeak*

Urtea joan eta urtea etorri, ekoizpena aztertu izan dut, kontsumoaren datu fidagarriak ez eta. Kontsumoa liburuaren erosketa da, irakurketa. Egia da ekoizpena aztertuz atzeman daitekeela kontsumoa, errealitatea ispiluan bezala.

Modu askotara aurkeztu izan da gai hau 30 urteotan. Gehienetan kontrajarrita bezala: harentzat, gehiegi ekoizten da; honentzat, gutxiegi irakurtzen da. Salomonek bezala erabakitzen dute beste batzuek: irakurtzen denerako gehiegi produzitzen da. Eta? Zer egin behar da orduan, gutxiago ekoizti ala gehiago irakurri?

Nire gogoetak ikuspegi desberdina landu izan du beti, ataka horretatik ateratzeko: euskaldungoak, normalizatuko ba-

da, liburu gehiago behar ditu, titulu gehiago eta ale gehiago. Era guztietakoak, gainera, anitza, askotarikoa, plurala den irakurlegoa asebetetzeko. Euskaraz bizitzea nahi bada behintzat...

Honekin lotuta, zer lagundu behar da gehiago, ekoizpena, kontsumoa? Biak noski, baina nire iritzian kulturgintza superbabestu eta subentzionatua nahi ez badugu, kontsumoa areagotzeak du lehentasuna gaur. Gizartea irabazi behar dugu, atzetik etorriko da editorialgintza. Alderantzizko bidea irteera gabea da. Irakurle gabeko literatura egiten ari garela dioenak, zer dio? Tiraden jaitsierak zer adierazten du?

Ikusten duzu, irakurle: nire betiko kezka jirabiran.

- *Gaiak*

Tesi bihurtu zaidan hipotesi batekin abiatu nintzen 1976 urruti hartan, gaien egiturak gizartea islatzen duela alegia, euskaldungoa bera bere saio, ezin eta lorpenekin liburugintzan ispiatzen dela.

Gaien hierarkiak bi liburu mota jarri ditu buruan: irakas-kuntza eta literatura. Hizkuntza gutxituetan, agintearekin edo gabe, literaturgintza berezkoa dela esango genuke, naturala. Hizkuntza horiek bere burua erreproduzitu nahi dutenean, orduan datoz irakaskuntza politikak.

Bestelako liburuek, ordea, gizarte antolatua behar dute, hau da, elkarteak, taldeak, unibertsitatea. Mantsoagoa da ekoizpen prozesu hori. Gurean ere honelaxe gertatu dela esango nuke: beranduago azaldu da liburu soziopolitikoak, giza eta gizarte zientzietakoa, liburu tekniko eta zientifikoa. Azken hamarkadan ari da editorialgintzan sustraitzen liburu mota hori, eta ez 1976 edo 1986an.

Ahaleginak ahalegin, nago gaur bertan ere liburu egiturak euskaldungo diglosikoa ispiatzen digula, zati bat euskaraz bizi duena eta beste bat, kulturalki nagusia, erdaraz. Aurreko galdera errepikatuz, nola bizi euskaraz?

Egoera horren errua argialetxei egozte, bidegabekeria izateaz gainera, okerra da. Merkatua balego, saiatuko lirite-

ke bai. Eskariak egin behar dio tira eskaintzari, hori da bide naturala.

- *Erreferentzien peskizan*

Zenbat ekoizten zen aztertzearen ondoan zer ekoizten zen arakatu izan dut hasieratik. Baina nola jakin ekoizten den hori (zenbat, zer) homologagarria ote den? Ba al dago parekorik, alderagarririk? Lan hauetan abiatu aurretik irakurri nizkion Robert Escarpit maisuari liburugintzan bazeudela kultur produkzioaren «normaltasuna» edo «modernitatea» adierazteko halako parametro batzuk, eta ez ziren bat etortzen gure datuekin. Izan ere, haiek kultura garatu eta hegemonikotik pentsatuak zeuden.

Beste erreferente batzuk behar genituen, bistan da. Kezka hori goiztiarra izan nuen. Baina datuak falta. Informazioa bildu 90eko hamarkadan bildu ahal izan nuen, Katalunia-koa eta Galiziakoa. Hirurok geunden hizkuntzaren berreskurapen prozesuan, hirurok jasan genuen diktadura frankista, eta bada antzekotasun gehiago ere. Gure edizio politikek ere antzekotasun franko dute, bakoitzak bere ezaugarri propioak baditu ere. Alderaketa hori argigarri eta mesede izan zaigu gure bidea deskribatzeko.

30 urteotako grafikoak

Irudi bidezko irakurketa ere proposatu dut liburuan. 30 urteetan produzitu duguna (zenbat, zer) grafiko eta taula bidez laburbildu dut kapitulu honetan. Datu horiek guztiak hiru gai lerrotan banatuta eskaini ditut: tituluak, gaiak eta argitaratzaileak.

- *Tituluak*

Urte batetik bestera jaitsaldiak egon badaitezke ere, ez da horrela aldi batetik bestera. Bilakaera hori erakusteko bi adibide jarriko ditugu, bi lagin:

a) Hamar urteko aldearekin

Urtea	Tituluak
1976	164
1986	754
1996	1.204
2006	1.818

b) Hiru hamarkaden ekarpena

Urtea	Tituluak	%
1976-1986	4.082	13
1986-1995	10.551	33,5
1996-2005	16.891	53,5

Bitxia da baina hamarkada bakoitzeko titulu hazkundera 6.400 ingurukoa da.

• *Gaiak*

Eboluzioa hitz gutxitan laburbildu beharko balitz, gai eremu denak indartu eta hornitu egin direla esan beharko genuke. Eta halaxe da, denak salbu bat, erlijiozko liburugintza hain zuzen.

Hazkundera, hori ere esan behar da, ez da abiada berekoa izan gai guzti-guztietan. Une berean ere ez dira hasi guztiak: literatura lehendik zetorren, irakaskuntza 80ko hamarkadan sartu da indarrean, eta 90ean hasi da gorpuzten giza eta gizarte zientzietako liburua bezala liburu tekniko eta zientifikoa.

30 urteotako gaien argazkia honoko taula honetan ikus daiteke:

Gaia	%
Hezkuntza. Irakaskuntza	31
Haur eta gazteentzako liburua	24
Giza eta gizarte zientziak	19
Helduen literatura	16
Zientzia eta Teknika	4,5
Erljioa. Teologia	2
Orotarikoa	2
Aisia liburua	1,5

- *Argitaratzaileak*

Mila kontu aztertzen ditut argitaratzaileei buruzko sailean. Bi lerro iruditu zaizkit, bereziki, emankorrenak: bata tipologia eta bestea kanpoko eta bertokoen arteko ekoizpenaren alderaketa.

a) Tipologia

Gaur egun urtero-urtero ia 300 agente argitaratzaile aurkitzen ditugu. Horiek ordenatzeko tipologia bat eratu dut. Ondoko taulan tipologia hori eta bakoitzaren ekarpena agertzen dira:

<i>Argitaratzaile mota</i>	<i>Ekoizpena (%)</i>
Elkarteak	10,5
Enpresak	65,-
Argitalpen publikoa	14,5
Irakaskuntzakoak	4,5
Koedizioa (bertoko/kanpoko)	2,-
Besterik	3,5

b) Argitaletxearen jatorria

<i>Gaia</i>	<i>Argitaletxea</i>	
	<i>Bertokoa</i>	<i>Kanpoko</i>
Hezkuntza. Irakaskuntza	27,2	55,9
Haur eta gazteentzako	20,8	35,8
Giza eta gizarte zientziak	21,9	3,5
Literatura	18,7	1,7
Zientzia. Teknika	5,4	1,6
Erljioa. Teologia	2,2	0,8
Aisia liburu	1,6	0,3
Orotarikoa	2,2	0,4
	<i>100</i>	<i>100</i>

Irakurketa arin batek garbi uzten du argitaletxe mota bakoitzaren barnean zein den lehentasuna. Bertokoek lau eremu lantzen dituzte, kanpokoek bi. Bietan dute lehentasuna irakaskuntzak eta haur edo gazteentzako liburuak, baina proportzioak guztiz dira diferenteak: bertokoentzat liburu tipo horrek %46,8 suposatzen du, eta kanpokoentzat ia produkzio osoa: %91,6.

Tiradak eta aleak

Azken urteotan esan eta berresan ari naiz liburua aleak galdu eta galdu doala, eta hori ez dela seinale ona.

Nola adierazi horren garrantzia? Zuhaitzak udazkenean hostoak galtzen dituenen, negua hurbil dagoen bezala, zer azaltzen du aleen galerak? Liburugintzaren negua?

Guk bakarrik ez, beste kulturetakoek ere galtzen dutela esango du norbaitek. Bai. Baina gurean larriago dela diot nik, lehendik ere tiradak ez direlako handiak.

Kezka horri gorputza eman nahian, inkesta bat egin nien editorialei. Inkesta konplexua, erantzuten nekeza. Izan ere, kontu asko zehaztea eskatzen zitzaien: tiraden eboluzioa (1976tik hona), liburu moten arabera (literatura, ikasmateriala eta beste), edizio motaren arabera (nobedadea, berrargitalpena).

Lagin gisa, hona bi muturretako datuak, hasierako bost urteak bukaerako bost urteekin konparatuz:

	1976-1980		2001-2005	
	<i>Nobedadea</i>	<i>Berrargitalpena</i>	<i>Nobedadea</i>	<i>Berrargitalpena</i>
Narratiba	1.700	1.500	1.600	900
Olerkia	1.200	1.000	800	500
Haur/Gazte	3.900	2.000	1.900	1.000
Irakaskuntza	3.500	3.000	3.000	2.200
Hiztegia/Entzik.	2.000	5.000	2.800	1.400
Liburu praktikoa	3.000	1.500	1.500	1.100
Bestelakoa	2.000	1.000	1.200	800
<i>Batez bestekoa</i>	<i>2.471</i>	<i>2.143</i>	<i>1.829</i>	<i>1.129</i>

Taula horren arabera, gaur egun titulu bakoitzeko ale gutxiago ateratzen da. Taula horrek erakusten ez duena ematen du hurrengoak, aleen taulak. Alegia, eskaintza editoriala hazi egin dela. Zergatik? Tituluak askoz gehiago direlako orain.

	1976-1980			2001-2005		
	<i>Nobedadea</i>	<i>Berrargit.</i>	<i>Guztira</i>	<i>Nobedadea</i>	<i>Berrargit.</i>	<i>Guztira</i>
	3.350.100	342.500	3.692.600	12.212.700	4.351.700	16.564.400

Zifra horiek eskutan, ezin da esan eskaintza editoriala jais-ten ari denik. Inolaz ere ez. Justu kontrakoa. Hazkundearen handiak pizten du arreta hain zuzen.

Baina gaur ez dut uste urtetik urtera hazkundera gertatzen denik eskaintza editorialean. Beste modu batera esanda, tiradetan galtzen dena ez dut uste tituluen igoerak konpen-tsatzen duenik, ez dut uste. Neure zifrarik ez dut, baina ez da gezurra izango Precisa azterketa etxeak iaz azaldu zituen datuak: alegia, 2000tik 2005era 824.500 ale galdu zituela euskarazko liburuak. Eta iturri beretik dakigu, 2006an 2005ean baino 95.000 ale gutxiago ekoitzi direla.

Lau orrialde Behatokiari

Fitxa bibliografikotik Katalogora eta Katalogotik Behatoki-
kira, bide logikoa da, batak bestea balekar bezala. Horixe da
egin nahi dugun bidea, askatasuna lagun.

(Euskal) Liburuaren Behatokiak orain arte egin duguna osatu eta garatu egingo luke: aurreko mendeetako liburuak fitxatu, XXI. mendeko liburuak erantsi, fitxaren edukia zabaldu, liburuak eskuratzea erraztu. Eta gainera, liburuari buruzko jakintza kudeatuko luke, hots, liburuari buruzko informazioa bildu, aztertu eta landuz jakintza bihurtuko luke.

Liburu honen azken orrietan egitasmo anbiziotsu eta ilusionagarri hori aurkeztu nahi izan dut, egindako guztiaren koroatzea bailitzan.

Liburua tarteko egonda ere, orrialde hauei esker uste dut aldizkariko irakurleari eman nion hitza betetzen dudala. Sakondu nahi duenak jo dezala liburura.

Jardun editoriala

Ataltxo honetan argitalgintzaren zenbait ezaugarri aztertu ohi ditugu urtero, hala nola argitaratzaile kopurua, argitale-txe indartsuenen lana, eta argitaratzaileen tipologiaren araberako emaitzak.

287 argitaratzaile

Argitaratzaileez ari naiz, ez argialetxez. Hau da, agente edo eragile editorial gisa ezagutzen diren horietaz, esan nahi baita, horietako asko eta asko ez direla *sensu stricto* liburu argitaratzaile profesional nahiz eta produktu horiek kaleratu.

Azken urteotan liburuaren argitaratzaile diferenteak oso dira ugari, 300 inguru. Zehazki, 2006an 287, aurreko urtean bezalatsu.

Asko direla bistan da. Batzuek ugaritasun hori positibotzat jotzen dute, aberastasun eta aniztasunaren seinale. Nire iritzian, ordea, gauza bat da asko izatea eta oso bestelakoa askotarikoa izatea. Ez dut uste nik asko izateak besterik gabe aniztasuna bermatzen duenik. Aniztasuna barik ahulda-dea erakusten du horrek, are eta gehiago kontuan izanik sektoretik kanpokoak direla gehien-gehienak eta gainera euren bokazioa ez dela liburuak egitea.

<i>Tituluak</i>	<i>Argitaratzaileak</i>
1	159
2-4	70
5-9	25
10-19	15
20-29	7
30-39	3
40-49	2
50-59	0
60-69	1
70-79	1
80-89	0
90-99	1
100-149	1
150etik gora	2

Taulak gordin azaltzen du egoera. Hamar argitaratzailetik zortzi dira urtean bost liburura iritsi ez direnak. Argitaratzaile guztietatik erdia eta gehiago (%55,5) dira urte osoan titulu bat bakarria argitara eman dutenak. Erantsi honi urtean 20 liburutik gora atera dituztenak %6,3 direla soilki, eta argazkia osatua dago.

Ez da niri gustatzen zaidan argazkia, behe alde zabalegia duelako, goia estua eta gerririk batere ez. Berriz diot 30-60 titulu bueltan aterako duen argitaletxe mordoska hori falta zaigula.

Argitaletxe handienak

Handia izan gabe ere handiena izan daitekeenez, honela izendatu ditut taulako argitaletxeak, titulu kopurutan lehen hamarrak.

<i>Argitaletxea</i>	<i>Nobedadeak</i>	<i>Berrarg.</i>	<i>Titulu kopurua</i>	<i>%</i>
Elkar	57	150	207	11,4
Ibaizabal	73	112	185	10,2
Elkar/ Ikastolen Elkartea	11	121	132	7,3
Erein	56	20	76	4,2
Ttarttalo	36	25	61	3,4
Giltza-Edebé	49	0	49	3,-
Alberdania	31	16	47	2,6
Hiria liburua	40	0	40	2,2
Zubia-Santillana	30	8	38	2,1
Pearson	23	7	30	1,7
<i>Guztira</i>	<i>406</i>	<i>459</i>	<i>865</i>	<i>47,8</i>

Horien artean gutxien atera duenak 30 atera ditu eta indartsuenak 200. Aldea ez da kopuru mailakoa bakarrik. Jatorria bitan banatzen da: erdiak bertokoak eta beste hainbeste kanpokoak, osoki edo ia. Bat kenduta, aurreko urteko berak dira: Anaya erori eta Pearson sartu da zerrendan.

Hamar horien indarra ez doa urtetik urtera haziz. Urte askotan ibili da titulu produkzio osoaren %50 inguruan, eta aurten ere ez dabil urruti: %47,8.

Titulu argitalpenaren %47,8 hori berrargitalpenetan %88,2 bihurtzen da. Bestela esan, berrargitalpen ia osoa argitaletxe horien emaitza da. Baina gehiago zehaztu behar da, horien artean ere erdiak gutxienez berrargitalpen gutxikoak baitira. Batere gabeko bi agertzen dira: Giltza da bat, eta seguruenik informazio falta dugu kasu honetan. Hiriaren kasua da bestea, errepikakorra, eta pentsatzekoa da informazio zuzenarekin gabiltzala.

Argitaratzaile motak

Errealitatearen argazkia zehazte aldera sortu nuen tipologia hau, argitaratzaileen izaera eta jatorria uztartuz: bertoko/kanpoko, publiko/pribatu, profesional/bestelako.

<i>Argitaratzaile mota</i>	<i>Ekoizleak</i>	<i>Ekoizpena</i>	<i>%</i>
Bertoko argitaletxe pribatu komertziala	50	891	49,-
Argitaratzaile publikoa	50	224	12,3
Elkarte, talde, fundazio, erlijio-etxe...	104	225	12,3
«Kanpoko»	33	236	13,-
Irakaskuntzako	18	200	3,7
Besterik	15	24	1,3

- *Bertoko argitaletxea*

«Bertoko argitaletxea» diogunean Euskal Herrian sortua dela, pribatua dela eta bokazioz argitaldari dela esan nahi dugu, dena batean. Kanpoan gelditzen dira, hortaz, kanpokoak, komertzial ez direnak, eta publikoak.

Indar oso desberdinekoak daude hauen artean: erdiek bost titulu baino gutxiago atera dute 2006an; lautik batek bakarrik atera du 50 titulutik gora. Bai, horren ahula da errealitatea.

Bertoko argitaletxetat hartu ditugunak %17,4 dira guztira eta titulu guztien erdia atera dute (zehazki, %49).

Gainerako argitaratzaileengan baino indar askoz handiagoa du hauetan berrargitalpenak. Batez bestekoa ekoizpen osoan %28,6 delarik, hemen %40 da.

Gaien egiturak badu interesik hemen: lehen-lehena haur eta gazteentzako liburua da (%37,6), irakaskuntzakoetan aipatzen baitugu Ikastolen Elkarreak eta Elkarrek batera ateratzen dituzten ikasmaterialak. Edozein modutan ere, irakaskuntzako liburua indarra galdu du (aurreko urtean %30 eta oraingoan %20). Literaturak, aldiz, gora egin du 6 puntu (%23). Aurreneko horien eta oso atzetik datozen zientzia eta aisia liburuen artean kokatzen da giza eta gizarte zientzieta-ko liburu mota (%11,6), aurrekoan baino goraxeago.

- *Argitaletxe publikoa*

Bertoko argitaletxe pribatuen kopuru berbera du argitalpen publikoak (%17,4), baina titulu kopurutan %12,3 da.

Administrazio publikoa oro har sartzan da hemen, Eusko Jaurlaritzako Argitalpen Zerbitzu Nagusiarekin batera Eustat, Emakunde eta beste; edo Nafarroako Gobernua, edo Foru Aldundiak, eta udalak ugari.

Kopuruz gehien udalak dira, baina ez indarrean. Ekoizpen indar handiena Eusko Jaurlaritzak du, argitalpen publiko guztiaren erdia (%50). Hurrengoa Gipuzkoako Foru Aldundia dator (%11), Nafarroako Gobernuaren aurretik (%6).

Gaien ikuspegitik giza eta gizarte zientzietan kontzentratzen da erdia eta gehiago (%55), gero zientzia edo teknika liburua dator (%19) eta atzetik irakaskuntza (%11). Positibotzat har daiteke giza eta gizarte zientzi liburuen kopurua, baina ezin da ahaztu ez dela zirkulazio arrunteko liburu mota, baizik eta Jaurlaritzako sail desberdinen emaitza, dela politikan, dela zuzenbidean, edo beste.

Jatorri honetako liburuei beti salatu izan zaie ez direla irakurleari begira sortuak, eta beraz merkatuan egiten dutela huts. Horren adierazle bat berrargitalpena izan daiteke, eta, egia esan, oso eskasa du aurten ere: %4 bakarrik.

- *Elkarte, talde eta beste*

Multzo bezala haxe da zabalena (%36,2). Bertan sartzan dira hainbat eta hainbat eragile, talde, elkarte, fundazio, alor

ugaritan jarduten direnak: euskara, kultura, kirola, artea, erlijioa, aisia, sindikalgintza, politika... Ehunetik gora dira guztira, baina ekoizpenean asko jaisten da berauen indarra: %12,3.

Ekoizpen motari dagokionez, giza eta gizarte zientzietako liburua argitaratzen dute nagusiki (%43), eta horrezaz gainera literatura (%20), zientzia (%15) edo aisiakoa (%12).

Merkatuan egiten du huts ekoizpen honek ere. Berrargitalpena %5 bakarrik da.

- «*Kanpoko*»

Makina bat aldiz esan dut, eta hemen berriz, kanpokotzat zer hartzen dugun, osoki kanpoan kokatzen den argitaratzailea edo etxe nagusia Euskal Herriko mugetatik at duena. Nahasian hartzen ditugu hemen bai enpresak eta bai elkar-teak. Guztira %11,5 suposatzen dute, gehienak enpresak. Eraitzen %13 ekoizten dute, 200dik gora liburu. Ez da hainbeste, berez, baina esanguratsua da kontzentrazio tematikoa. Kanpokoek ekoizten duten guztiaren %61,5 irakaskuntzakoa da, eta horren hurbilekoa (haur eta gazteentzako) beste %27,5. Bi gai motok batean hartuta, euren produkzioaren %89 da haur eta gazteengana zuzendua. Hutsaren hurrengoa da hortik kanpoko.

Berrargitalpenak ez du indar handirik: %9. Itzulpenak, aldiz bai: itzulpena markatuta daukatenak %52 dira, baina mozturrotuta datoz beste testu asko, egiaz eta benetan itzulpen baitira.

- *Irakaskuntzakoa*

Aurreko urtetik hona jaitsi egin dira irakaskuntzako ekoizleak (%6,2 aurrean, iaz %10,3) eta produkzioa bera ere bai zer edo zer (%11).

Ekoizle gehienak eragile ez editorialak dira, baina badira baita ere argitalpen departamentuak unibertsitateetan, edo Ikastolen Elkartearen kasua (bere kasa edo Elkar argitaletxearekin batera). Kasu horietan liburugintzak planteamen-

du profesional petoa du, zertan esanik ez da. Eragile nagusi-nagusia Ikastolen Elkartea da, %70,5ekin. Atzetik, urruti badatoz ere, aipatzekoak dira EHU (%12) eta UEU (%5,5).

Uste izatekoa denez, ekoizpen nagusia ikasmaterialen alo-rrekoa da (%73). Giza eta gizarte zientziek ere badute bere lekutxoak (%13,5), eta are txikiagoa zientziak edo aisiak.

Berrargitalpena bitan banatzen da: ikasmaterialetan %91,6 berrargitaratzen da, eta gainerakoetan deus ez (%1,5).

Eskaintza editoriala

Atal honetan ekoizleengandik emaitzetara aldatzen gara. Liburugintzaren lerro nagusiak agertzeko asmoz taula eta grafiko ugariz baliatuko gara, azalpenetan luzatu partez irudietan emanez nola balioak, absolutuak eta ehunekoak, hala eboluzioari dagozkion zifrak.

Urtean urteko zifra soilak agertzea motz gelditzen dela-eta, perspektiba luzatzen dugu beti, urtekoa aldi luzeagoan kokatu ahal izateko, azken batean egokiago interpretatu ahal izateko. Oraingoan erreferentzi puntua aldatu dugu: XXI. mendeko balioak ematen ditugu alderaketan, zazpi urte, 2000. urtean jarri baitugu abiapuntua.

Hiru ikuspegi osagarri eskaintzen dizkigute grafikoek: balio absolutuak; urte jakin baten erreferentziarekikoa; eta urtetik urterako aldea. Alderaketa bakoitzak ikuspegi desberdinak nabarmendu nahi ditu.

1.818 titulu

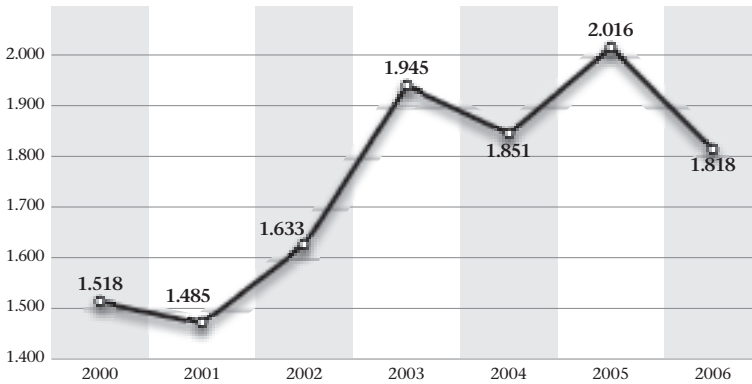
Lanak ditu tituluaren kopurua zehazteak. Nik neuk, irizpide jakin batzuetan oinarrituz, aurten 1.818 kontabilizatu ditut. ISBNdunak dira horiek. Atzera argituko dut, alderaketa errazteko erabili ohi dudala irizpide zehatz hori, baina beste asko ere liburutzat jotzen ditudala nik, karnet zenbaki hori gabe. Horietako batzuk kontabilizatu ez, baina zerrendan sartu bai egin ditut (2006an argitaratutako liburuen ze-

rrenda osoa www.jakingunea.com webgunean aurki daiteke). Bildu ditudanak, bestalde, dezente gehiago dira, 400 bat gehiago.

Jakina da iturri adina kopuru desberdin dagoela tituluak finkatzeko orduan. Ederki azaltzen da hori 2000tik honako datuak biltzen dituen taulan.

Iturria / Urtea	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Precisa / Conecta	1.589	1.621	1.588	1.576	1.584	2.094	1.710
ISBN espainiar agentzia	1.425	1.326	1.342	1.487	1.681	1.534	1.425
Joan Mari Torreal dai	1.519	1.488	1.665	1.945	1.851	2.016	1.818

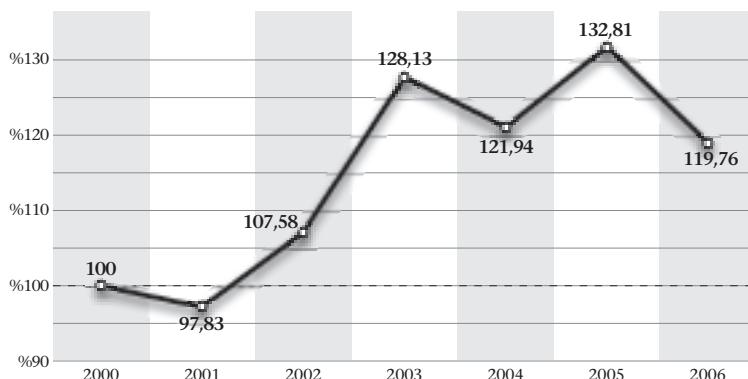

Berrehun titulu galdu ditu 2006 urteak, %9,8. Alarma-argi gorriak piztu al dira? Sabaia jo dugula pentsatuko du norbaitek. Jaitsiera horrek zer suposa lezakeen esateko goizegi da. Berrehun titulu gutxiago ez da hutsaren hurrengoa, baina ikusi egin behar da zehazkiago zein liburu mota den. Hasteko esan liteke mende honen batez bestekoaren gainetik gaudela, 300 titulu goitik, eta ardatz nagusietan ez dela krisirik atzematen.

Tituluen eboluzio-lerroa

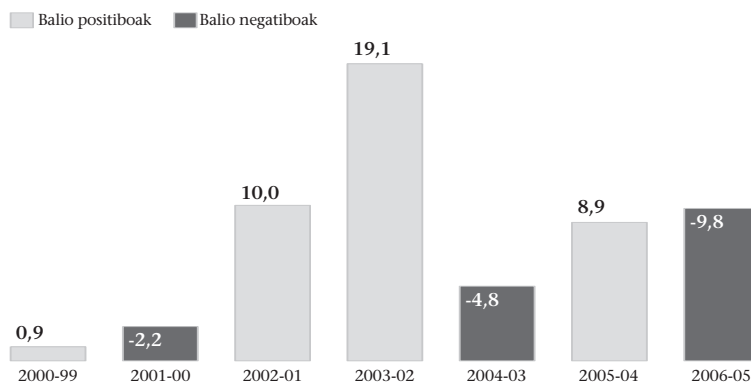
2000. urtearen erreferentzian erakusten da hurrengo taulan eboluzioa. 2000koa baino 20 puntu gorago gaude. Igoe-

rak, gainera, proportzio beretsukoak izan dira, 20-30 puntu bitartean mugitu dira gehienbat aurreko urteetan ere.

Tituluen eboluzioaren indizea

Hurrengo grafikoak aurreneko urtea barik aurrekoa hartzen du erreferentziazat, eta harekiko aldea markatzen du.

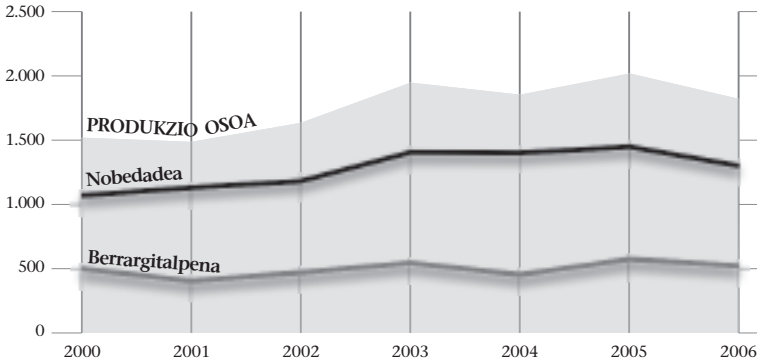

Hiru dira indize negatiboak, baina joera oro har gorakoa da, jaitsierak eskasak baitira ondoko igoerarekiko.

Nobedadeak eta berrargitalpenak

1.818 titulu horietatik 1.298 dira nobedade edo lehen edizio, eta 520 berrinprimaketa eta berredizio. Zenbaki absolu-

tuek ongi seinalatzen dute bakoitzaren pisu erreala, azken zazpi urteotan gertatu den bezala.

Baina erlazio hori egokiago baloratzeko erreferentzia ezberdinak alderatzea da hoberena. Aurten, gainera, urteko emaitzak bi erreferentzia-gunerekin alderatuko ditugu, 30 urtekoa bata eta bestea kronologikoki hurbilagoa, mende berria; lehenak 30 urte hartzen ditu eta bigarrenak 7.

	1976-2005	2000-2006	2006
Nobedadeak	75	72,8	71,5
Berrargitalpenak	25	28,2	28,5

Nobedadeak eta berrargitalpenak elkarri itsatsita doaz nahi eta nahi ez, txanponaren bi aldeak bezala. Hori badakigu. Kontua da urte edo aldi bakoitzean zein den bien arteko indar erlazioa, batek irabazten duena besteak galdu egiten baitu.

Taulan erakutsi nahi izan dugu bien arteko erlazio hori, hiru aldi ezberdinetan. Batean (1976-2005), 30 urteko kopuruen batez bestekoa dago. Hurrengoan, mende berriko (2000-2006) batez bestekoak daude, zazpi urte. Eta hirugarrenean, gure aztergai zehatza, 2006. urtea.

Mende berriko zazpi urteak batean hartuta batez bestekoa %72,8 vs %27,2 dela ikusi dugu. Baina urtez urte joanez gero gorabeherak aurki ditzakegu. Horiek ageri dira hurrengo taulan.

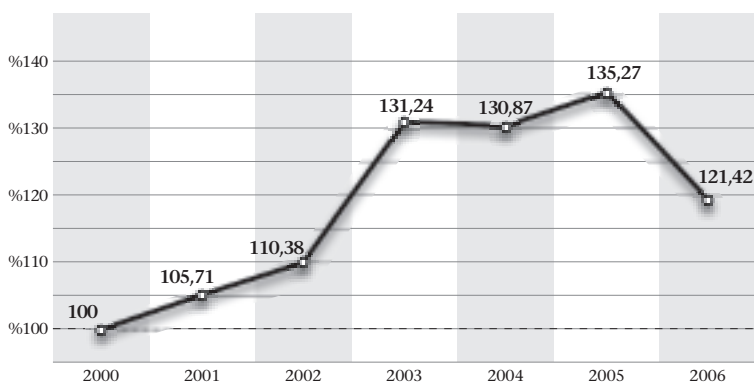
Urtea	Nobedadea	Berrargitalpena
2000	70,4	29,6
2001	76,1	23,9
2002	72,2	27,8
2003	72,1	27,9
2004	75,6	24,4
2005	71,7	28,3
2006	71,5	28,5
<i>Batez beste</i>	<i>72,8</i>	<i>27,2</i>

Alderaketa horiek eginda zer islatzen du 2006ko erlazioak? Berrargitalpenaren alde lerratuz doala joera. Azken urteotan indartu egin da joera hori, baina urtetik urtera ez da asko aldatzen. Berrargitalpena ehuneko 30era arrimatzen ari da. Kostata. Urruti gaude Frantziako eredutik, eta horrek esan nahi du etekin gutxi aterata hiltzen zaigula liburua. Zenbat eta helduago liburugintza, orduan eta berrargitalpen gehiago.

Nobedadeak

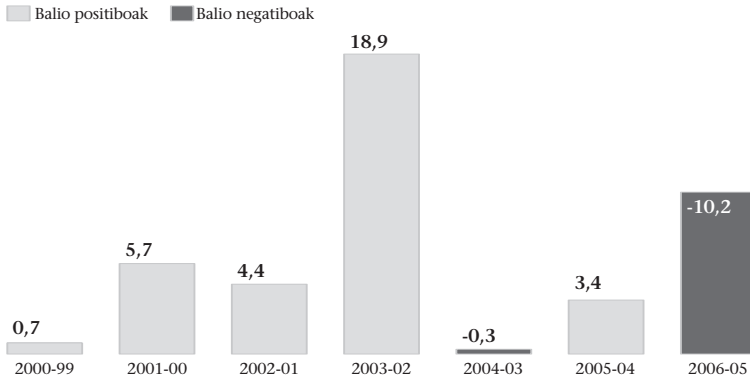
Nobedadeen eboluzio-lerroa

Erreferentzia-gunetzat mende honetako lehen urtea hartzen badugu, 21 puntu goitik gaude gaur egun. Eta horri beste hauxe erantsi behar zaio, azken hiru urteotako zifrarik apalenetan gaudela, alegia. Bi datu horiek osatzen dute errealitatea.

Nobedadeen eboluzioaren indizea

Iaztik hona nobedadeak jaitsi egin dira, 10 puntu jaitsi ere. Galdetuz gero ea jaitziera hori esanguratsua den, agian esan behar dugu ohikotik gora nabarmen zegoena aurreko urtekoa zela, 2005ekoa.

Nobedadeetan jatorrizko eta itzulitako liburuak

Nobedadeak 1.298 titulu direla (hau da, %71,5) esan dugu. Horietatik zenbat dira jatorrizkoak eta zenbat inportatuak? Erantzuna: jatorrizkoak %66 dira eta itzulitakoak %34. Proportzio egokia ote den planteatu aurretik, ikus dezagun zein parametrotan kokatu diren balio horiek orain baino lehen. Bi erreferentzia-gune nagusiak hartzen ditugu honetarako:

	1976-2005	2000-2006	2006
Jatorrizkoa	66	70	66
Itzulitakoa	34	30	34

Eboluzio nagusiaren parean dago orain, baina esanguratsua da agian itzulpenak aurten azken urteotako balio gorenak izatea.

Jar dezagun lupa mende berriko urteetan. Garbi dago itzulpenaren indarra apalagoa izan dela.

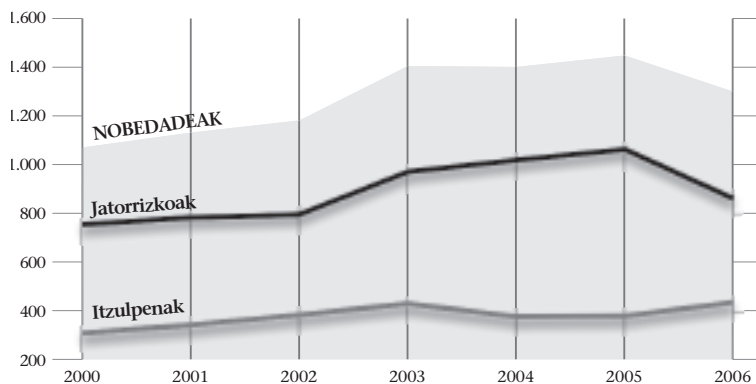
Betiko galdera egitera etorri behar dut: jatorrizko liburuak eta itzulitakoak mantentzen duten erlazio hori, bere gorabe-

hera eta guzti, egokia al da, orekatua al da? Urrezko galderak ez du urrezko erantzunik. Hor ere ingurura begiratu jarraitu beharko dugu, haietan zer gertatzen den ikusteko, Frantzia eta Espainia bai, baina baita ere, batez ere, Katalunia, Galizia.

Urtea	Jatorrizkoa	Itzulpena
2000	73,7	26,3
2001	69,4	30,6
2002	67,3	32,7
2003	69,2	30,8
2004	73,-	27,-
2005	73,5	26,5
2006	66,-	34,-
<i>Batez beste</i>	70,3	29,7

Jatorrizko liburua eta itzulpena elkarrekin

Nobedadeak guztira 1.298 dira, eta horien baitan jatorrizkoak 861 eta itzulitakoak 437.

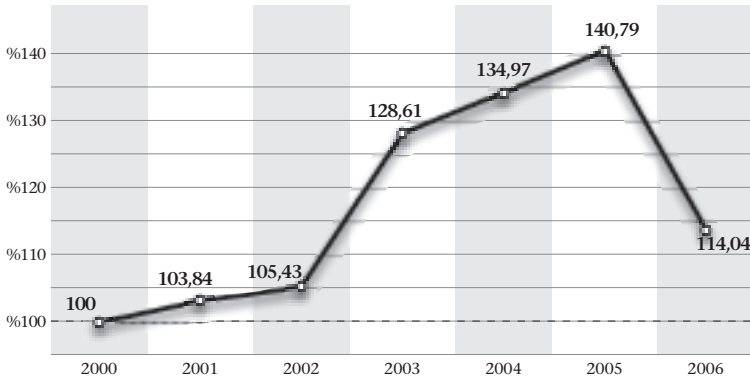

Hurrengo tauletan banaka ikusiko badugu ere, hiru lerroei buruz hitz erdi bana esango dugu orain: titulu kopuruari dagokion jaitsiera nagusi-nagusia (%74,7) nobedadeek izan dute: 148 unitate. Eta horien barruan bat galtzaile izan da eta bestea irabazle. Itzulitako liburuetan aurreko urtean baino 54 unitate gehiago atera dira. Eta jatorrizkoetan, euskaraz sorturikoetan, 200 titulu galdu dira.

Taula horrek erakusten duena da nobedadeek behera egin dutela nabarmen, eta horien baitan bereziki jatorrizkoek.

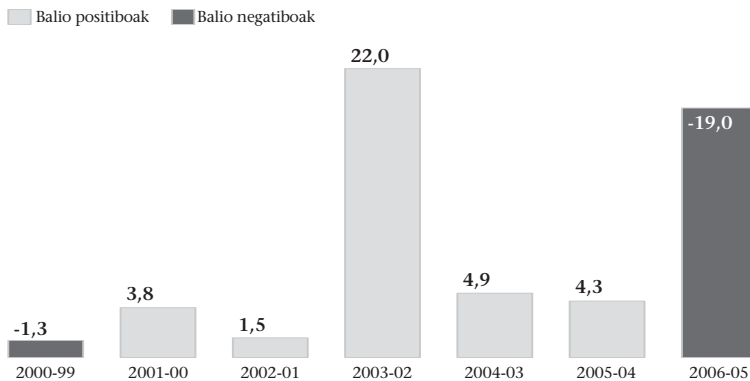
Jatorrizkoa

Jatorrizko liburuaren eboluzio-lerroa

Jaitsiera eta guzti ere 2000ko marratik gora gaude, azken urteotan baino apalago bai baina mendeko lehen urteetan baino gorago. Ez dut uste, beraz, sorkuntza krisirik dagoenik.

Jatorrizko liburuaren eboluzioaren indizea

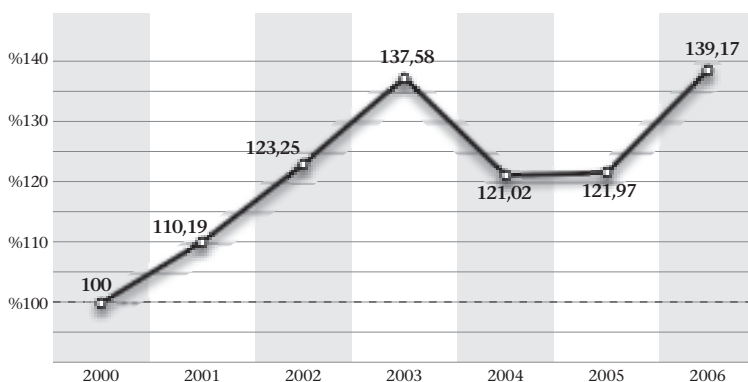

Hemen nabarmentzen da jatorrizko liburuaren jaitsiera: %19. Ez da nolana hikoia, eta ez geunden ohituta. Ustekabean harrapatu gaituela esango nuke, ohituta baikeunden urtetik

urtera hazkundera seinalatzen, txikia ala handia baina hazkundera. Orain, ordea, 200 titulu galtzen dira bat-batean, titulutan galdu duguna baino gehiago.

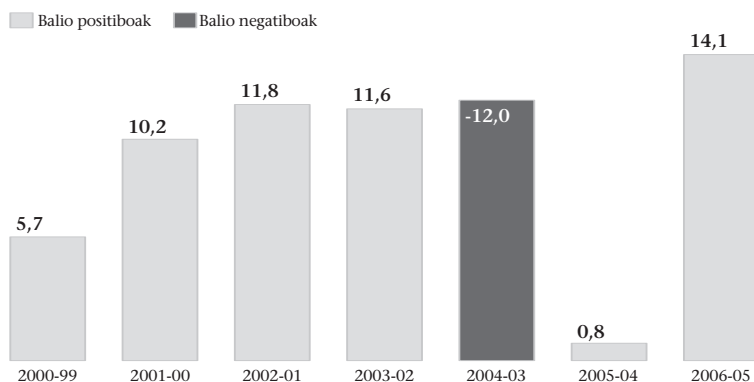
Itzulitakoa

Itzulitako liburuaren eboluzio-lerroa

Urte erreferentzial berarekiko hazkundera maila desberdina erakusten dute jatorrizko liburuak eta itzulitakoak. Itzulitakoa 39 puntu gora da, eta jatorrizkoa 14 soilik, hori da aldea.

Itzulitako liburuaren eboluzioaren indizea

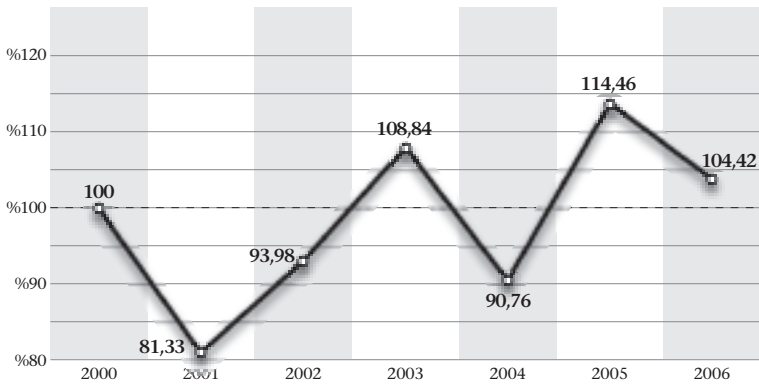
Jatorrizkoan ez bezala hemen igoera dago eta aski nabarmena aurreko urtetik hona: 14 puntu. Bi urteko geraldari ematen zaion erantzuna dirudi.

Berrargitalpenak

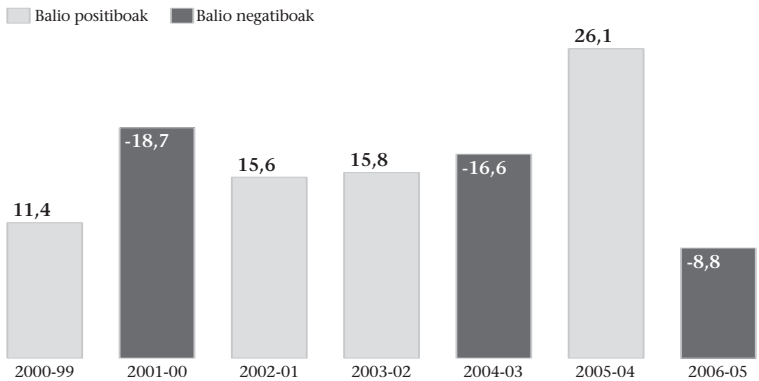
Berrargitalpenak galera izan du baina ez horren handia, 50 titulu bakarrik. Jaitsieraren zatirik gordinena, arestian esan bezala, lehen edizioak irentsi du, 148 titulurekin.

Berrargitalpenen eboluzio-lerroa

Erreferentzia gisa 2000 hartuta balio berdintsutan gaude, pitin bat goitik. Ez da gutxi eboluzio-lerroa zein hautsia den ikusita. Balio horien azpitik ibili izan gara goitik adina.

Berrargitalpenen eboluzioaren indizea

Aurreko urtean igoera nabarmena izan zuenez ez da harritzekoa piska bat jaistera oraingoan.

Berrargitalpenen mailaketa

Jakina da aurrerapen teknologikoaren eskutik mila aldiz errazago dela egun berrinprimaketa egitea, eta horregatik edizioak unean uneko premiei egokituz doitzen direla. Hori bai, baina beste hau ere egia da: gaur egun ere, bere tamainan, berrargitalpenak liburuaren bizitza luzatu egiten duela eta liburuaren arrakasta suposatzen duela. Berrargitalpenak erakusten du liburuak erroak nola bota dituen gizartean.

Berrargitalpenen maila

Lehen argitaraldia.....	1.298 titulu
Bigarren argitaraldia.....	160
Hirugarren argitaraldia.....	84
Laugarren argitaraldia.....	75
Bosgarren argitaraldia.....	40
Seigarren argitaraldia.....	52
Zazpigarren argitaraldia.....	38
Zortzigarren argitaraldia.....	10
Bederatzigarren argitaraldia.....	9
Hamar argitaraldi edo gehiago.....	47

Begiratu hutsak erakusten du gehien-gehienak nobedadeak direla, 1.298 titulu. Baina berrargitalpenak ere badu indarra: %28,5, hau da, 520 titulu. Horietatik %30,7 dira bigarren argitaraldia izan dutenak, %69,3 hirutik gora dutenak; eta arreta berezia egin behar zaio 10 argitaraldi edo gehiago izan duen %9 horri.

Hamar argitaraldi eta gehiago

10. argitaraldia

<i>Bakarka 3</i>	Letamendia, Juan Antonio
<i>Eskola agenda</i>	Elkarlanean
<i>Euskara eta Literatura. Batxilergoa. 1. DBHO</i>	Agirre, Ana Maria eta beste
<i>Ingeles bat etxean</i>	Nöstlinger, Christine

11. argitaraldia

<i>Abereen etxaldea</i>	Orwell, George
<i>Bakarka 5</i>	Mujika, Jose Antonio
<i>Esku leuna</i>	Garate, Gotzon
<i>Ostiralak</i>	Arretxe, Jon

12. argitaraldia
Bakarka 2
Behin batean - Idazketa 3 (LH)
Behin batean - Idazketa 4 (LH)
Euskara. Lan-koadernoak 15
 Letamendia, Juan Antonio
 Olabarri, Miren eta beste
 Olabarri, Miren eta beste
 Agirretxe, Joxean eta beste
13. argitaraldia
100 metro
Behin batean - Irakurketa 2 (LH)
Behin batean - Irakurketa 3 (LH)
Bristol-eko hilketa
Euskara. Lan-koadernoak 13 (LH)
Euskara. Lan-koadernoak 14 (LH)
Ingurunea 6 (LH)
Kcappo. Tempo di tremolo
Sugeak txoriari begiratzen dionean
 Saizarbitoria, Ramon
 Olabarri, Miren eta beste
 Olabarri, Miren eta beste
 Prowse, Philip
 Agirretxe, Joxean eta beste
 Agirretxe, Joxean eta beste
 Lasa, Jaione eta beste
 Aristi, Pako
 Atxaga, Bernardo
14. argitaraldia
Behin batean - Irakurketa 1 (LH)
 Olabarri, Miren eta beste
15. argitaraldia
Bakarka 4
Maripertxenta
Sherlock Holmes-en istorioak 2
SPrako tranbia
 Mujika, Jose Antonio
 Ormazabal, Joxantonio
 Conan Doyle, Sir Arthur
 Elorriaga, Unai
16. argitaraldia
Irabazi eta galdu
Londresen nago aitonarekin
Maite zaitut
Tunel luzea
 Jupp, T.C.
 Iturralde, Joxemari
 McIver, Nick
 Milne, John
17. argitaraldia
Ezer baino lehen
Ezin da ipuinik asmatu ala?
Sherlock Holmes-en istorioak I
 Iturbe, Arantxa
 Mendiguren Elizegi, Xabier
 Conan Doyle, Sir Arthur
18. argitaraldia
Irakasle alu bat
 Mendiguren Elizegi, Xabier
19. argitaraldia
Connemara gure bihotzean
Eztia eta ozpina
Kittano
 Gabiria, Julen
 Zubizarreta, Patxi
 Ormazabal, Joxantonio
20. argitaraldia
Eskubeltz taldearen abenturak
Pernando amezketarra
 Jürgen Press, Hans
 Ormazabal, Joxantonio
23. argitaraldia
Istanbulen elkartuko gara
 Chisholm, Richard
29. argitaraldia
Ostegunak
 Arretxe, Jon

30. argitaraldia
110. Street-eko geltokia Zabaleta Urkiola, Iñaki
38. argitaraldia
Kutsidazu bidea, Ixabel Sagastizabal, Joxean

Esanguratsuen maiztasuna denez, halaxe antolatu dugu zerrenda. Elkarren ondoan daude liburu mota ezberdinak, helduen literatura, gazteena, ikasmaterialak, eta berdin euskal jatorria dutenak edo ez. 2006an berrargitaratutakoetatik edizio gehien duena *Kutsidazu bidea, Ixabel* da. Edizio maila altuagokorik egon daiteke berez, baina 2006an argia ikusi gabea.

Argitaraldi batetik gora urte berean

1/2 edizioak

- Arkitektura eta eskultura Arantzazuko
 Basilikan. Aurreproiektua, proiektua eta
 eraikuntza. 1950-55 aldaketak* Gonzalez de Durana, Javier
- Arotzaren eskuak* Ladron Arana, Alberto
- Atondu. XXI. menderako proposamena* Albisu, Ane
- Bat, bi, Manchester* Jimenez, Irati
- Kutsidazu berriz, Ixabel. Ad maiorem
 Vasconiae gloriam* Sagastizabal, Joxean
- Mentxakaren aitorpena* Goikoetxea, J.R. *Ardotxi*
- Xabier Lete. Abestitzak eta poema kantatuak* Lete, Xabier

1/2/3/4/5 edizioak

- Amaren eskuak* Jaio, Karmele

2/3 edizioak

- Gerrateko ogia* Ellis, Deborah
- Mendaroko txokolatea* Irasizabal, Iñaki

3/4 edizioak

- Noni eta Mani. Islandiar mutiko biren
 gertaldiak - Mendiko argia* Svensson, J.S. - Weiser, F.

4/5 edizioak

- Riomundo* Maia, Jon

5/6 edizioak

- A zer gaupasa!* Mintegi, Miguel Angel
- Amodioaren gazi-gozaok* Arana, Aitor
- Kaliforniako neskak* Iturralde, Joxemari

6/7 edizioak

- Guide de conversation. Français-basque* Euskalzaleen Biltzarra
- Nafarroako artizarra* Iturralde, Joxemari

7/8 edizioak	
<i>Ortzadarra sutan</i>	Morillo, Fernando
18/19 edizioak	
<i>Connemara gure bihotzean</i>	Gabiria, Julen
27/28/29 edizioak	
<i>Ostegunak</i>	Arretxe, Jon
36/37/38 edizioak	
<i>Kutsidazu bidea, Ixabel</i>	Sagastizabal, Joxean

2006an behin baino gehiagotan argitara emandakoak 21 titulu dira. Kasu desberdinak daude:

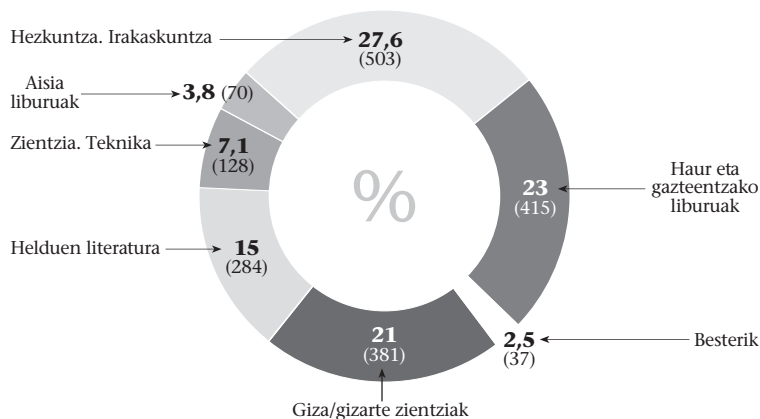
- Bi edizio izan dituzte horietako gehien-gehienek, hemezortzik. Zazpi dira kaleratu ziren urte berean bigarren bat izan dutenak. Gehienek, ordea, sortu eta handik urte batzuetara izan dute zorte hori. Urte berean bi edizio izan dituztenen artean altuena *Connemara gure bihotzetan* da, 18-19 botaldirekin.
- Hiru edizio urte berean izandakorik ere bada. Biak urterokoak direla esan liteke: *Kutsidazu bidea, Ixabel* (2006an 36/37/38 edizio); eta *Ostegunak* (27/28/29 edizio).
- Harrigarria da Kar mele Jaioren *Amaren eskuak* obrak egin duen bidea: jaio den urtean lau edizio gehiago izan ditu, hots, urte batean bost edizio.

Gaiak

Zenbat eta nolakoak diren arakatu ondoren, zer diren, zertaz ari diren, edukia zein den aztertu nahi dugu orain.

Hurrengo grafiko eta taulan agertzen den hurrenkera bera izan du liburugintzak 1976tik hona. Batetik, goi mailan: irakaskuntza, haur eta gazteentzako, literatura eta giza eta gizarte zientzietako liburua. Eta maila apalago batean gainerrakoak: zientzia eta teknika, aisia liburua, erlijioa eta orotarrik sailak. Hurrenkera gutxi edo asko berdina izanda ere, urte batetik bestera liburu mota bakoitzak izan duen pisua ez da bera izan. Liburu mota bakoitzarekin alderaketa zabalago egingo dugu hori ikusteko, arestian egin dugunaren an-

tzekoa: 30 urteko erreferentziaz gainera, azken zazpi urteotakoa jarriko ditugu 2006ko edizioaren ondoan.

Gai multzoa	Zenbaki absolutuak	%	2006/2000
Hezkuntza. Irakaskuntza	503	27,6	- 1,1
Haur eta gazteentzako liburuak	415	23,-	+ 11,8
Giza/gizarte zientziak	381	21,-	+ 48,8
Helduen literatura	284	15,-	+ 11,-
Zientzia. Teknika	128	7,1	+ 117,-
Aisia liburuak	70	3,8	+ 42,9

Hezkuntza eta irakaskuntza: 503 titulu

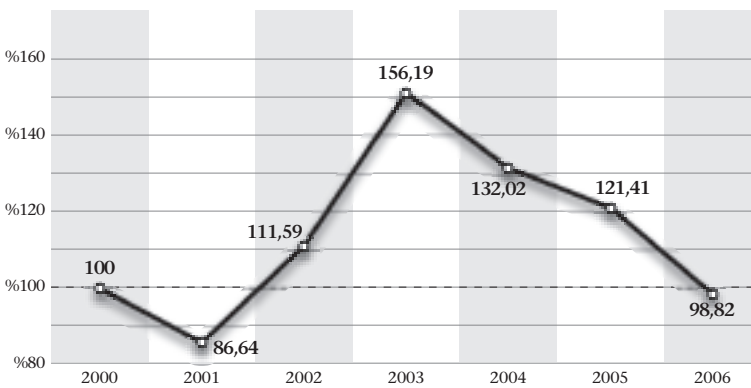
	1976-2005	2000-2006	2006
Irakaskuntza	31	33,5	27,5

Ekoi penaren zati handia hartzen du irakaskuntzako liburuak: autonomia garaian %31, mende berrian %33,5 eta 2006an %27,5. Ondoko zifra horiek liburu tipo honen pisua adierazten dute, eta horrez gainera aurtengo jaisiera. Jaisieraz gero arituko gara.

Pisuari dagokionean, titulutan baino areagoa da ale kopuruan. Berrargitalpena ere indartsuena irakaskuntzako liburuan da, ia erdia: %47,5. Batez bestetik gora dabil, orobat, nobedadeetako itzulpena: %33 jaso dut baina seguru nahikotxo gehiago dagoela, aitortu gabe.

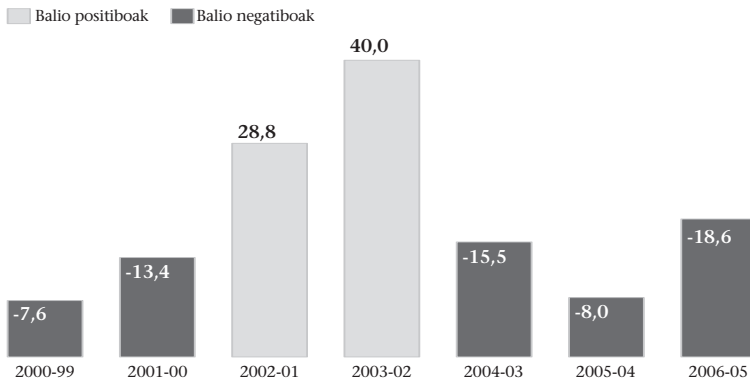
Seinalatu behar da, halaber, urte zaila izan duela liburu honek, mailegua dela eta ez dela. Jaitsierak ez du agian horrekin zerikusirik, baina urte batzuk barru liburu mota honen sekulako jipioa hartu behar du, baldin eta Eusko Jaurlaritzako Hezkuntza Sailak doakotasuna mailegu bidez planteatzeari luzaroan eusten badio.

Irakaskuntzaren eboluzio-lerroa

Zazpi urtetan gora eta behera ibili da, jaitsi baino gehiago igo egin delarik. Mende berrian urteko batez bestekoa 586 titulu da, eta aurten azpitik gabiltza, 503 atera baititugu. Gerdiairen adierazle ote? Edo atzerakadarena?

Irakaskuntzaren eboluzioaren indizea

Jaitsiera argia, 115 titulu gutxiago, hau da, 18,6 puntu behera egin dugu urte batean. Ikusi beharko da hurrengo urteetan zein den bidea, baina ematen du beherantz begira doala, jada 2004an hasita.

Barne sailkapena

Didaktika. Pedagogia. Orientabideak.....	3,-
Hezkuntzaren antolakuntza.....	2,5
Haur eskola. Oinarritzko irakaskuntza.....	19,3
Lehen Hezkuntza.....	47,-
Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza.....	24,-
Euskararen irakaskuntza.....	3,-
Besterik.....	1,2
	%100

Arlo diferentetz osatzen da sail hau, baina inportanteena bat: ikasmaterialgintza. Ekoizpen osoaren %93 hartzen du berak. Material mota hori LHn kontzentratzen da gehien: %47, iaz baino 10 puntu gehiago. Horren erdia inguru publikatzen da DBHrako.

Ohar gisa adierazi nahi dut euskararen irakaskuntzak ez duela ekoizpen handiegirik: %3 bakarrik. Zergatik gertatzen ote da? Metodologia aldatu delako, premiak asebateak daukelako, edota bezeroak gutxitzen ari direlako? Hiru arrazoiak dira agian egia, baina kezkatzekoa hirugarrena da, helduen mailan euskara ikasteko jarrera epeldu egin dela gizarartean.

Haur eta gazteentzako argitalpenak: 415 titulu

	1976-2005	2000-2006	2006
Haur/Gazte	24	22,7	23

Aldioro ia lautik bat da liburu mota hau. Urteak joan ahalaz haziz-haziz joan bada ere, liburugintzaren baitan pisu bereetsua mantendu du 30 urtetan, puntua gora puntua behera: %24, %22,7, %23.

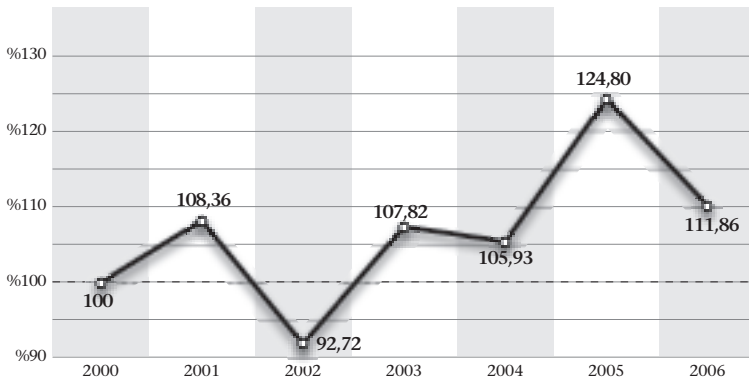

Berrargitalpen handiko liburua da, aurten %40. Eta zer esan itzulpenaren tamainaz? Haur eta gazteentzako ekoizpena kanpotik elikatzen da gehiena urtea joan eta urtea etorri. Joera hori, gainera, moteldu partez bizkortu egin da aurten, %65 baita itzulpenaren proportzioa. Azken bi urteetan %55 eta %47 izan da hurrenez hurren.

Bai ikasmaterialak bai haurrentzako argitalpenak, bi-biak populazio berera zuzenduak dira. Horiei begira egiten da euskarazko liburu ekoizpenaren erdia: %50,5. Goragotik ere ibiliak gara (%63,5), baina aurten biek galdu dituzte tituluak, 115 batek eta 48 besteak.

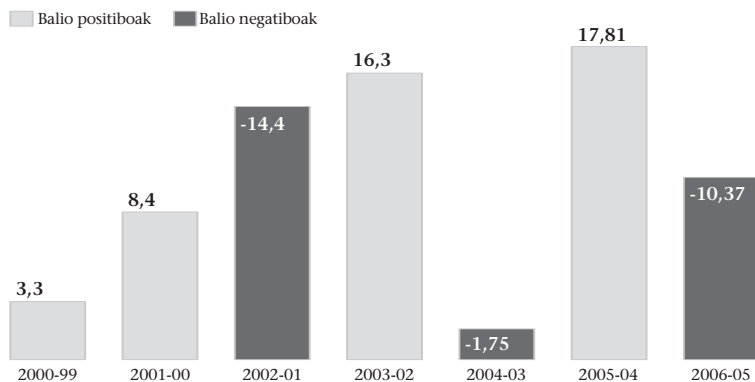
Bi liburu mota horien proportzioa da hain zuzen hizkuntz berreskurapenean gauden kulturen eta besteen arteko marra bereizlea, faktore desberdintzailea. Adibide gisa, horra bi: bi liburu mota horiek edizio katalaneko %61 dira, eta edizio gailegoan %64, bietan ere gurean baino altuago aurten. Frantzia eta Espainian, aldiz, %30 inguruan ibili ohi dira.

Haur eta gazte liburuaren eboluzio-lerroa

Liburu mota hau hazkunde motelean dagoela baieztatu daiteke, geraldian dagoela esatea lar urrun joatea dela-eta. 2005ean izan zuen goraldi dezentea, eta 2006an ere badago 2000n baino altuago, hori bai, baina ez du inola ere sabaia zulatzen.

Haur eta gazte liburuaren eboluzioaren indizea

Zazpi urtetan hiru jaitsaldi izan ditu. Ez dira ikaragarri handiak izan, baina igoyerak ere maila beretsukoak izan direnez, kopuru beretsuan mantentzen da liburu mota honen edizioa. Igoera eta jaitsieren erlazioari begiratuta, ematen du ekoizleek markatzen dutela erritmoa, tartean-tartean kolpe bat gora eginez.

Giza eta gizarte zientziak: 381 titulu

	1976-2005	2000-2006	2006
Giza/Gizarte	19	19	21

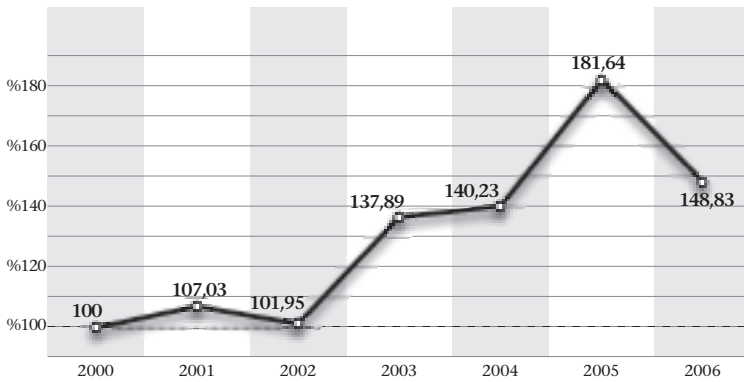
Liburu mota honek hazkunde progresiboa du, eta iaiztik hona jaitsi bada ere 2000n baino puska bat gorago dago. Hala ere, eremu hau zein den zabala jakinda, aurtengo 381 horiek ere ez direla nahikoa esan behar da.

Liburugintzaren barruan ere posizio bat hartua du jada, eta ikusten denez indartu egin da 2006an (%21). Liburu mota honen defizita gure diglosiaren isla den aldetik, pozgarria da beronen indartzea.

Dena ez da urrea, jakina. Liburu mota honek, izan ere, bere Akilesen orpoa edizioaren ezaugarrietan dauka. Ekoizleak ez dira horrenbeste editorial profesionalak, baizik eta edizio publikoa edo elkarte eta parekoak. Horrek esan nahi du, bes-

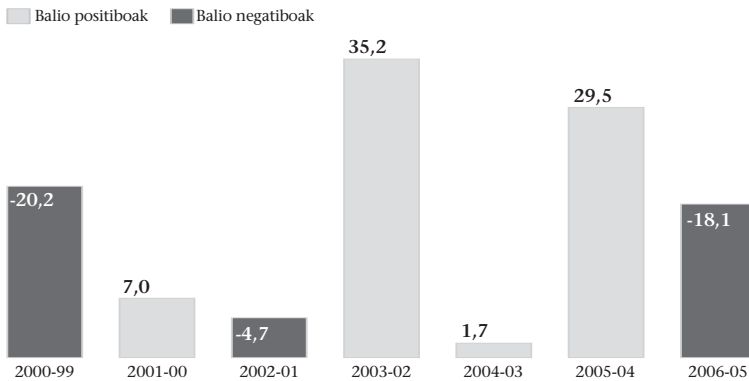
te gauza askoren artean, liburuok ez daudela merkatu arrun-
terako diseinatuak eta beren intzidentzia ez dela beharko lu-
keena. Adierazle bat berrargitalpena izan liteke: %5 bakarrik
da. Lehen ekinaldian hiltzen den liburua da. Jakin beharko li-
tzateke zergatik den: produktua ez delako egokia, merkatura
iritsi ere ez delako egiten, jendea diglosian gozo bizi delako?

Giza eta gizarte liburuaren eboluzio-lerroa

Badaramatza hiruzpalau urte gora eta gora. Tendentzia po-
sitibo horixe azpimarratu nahi dugu, nahiz eta jakitun garen
kopuru aldetik biderkatu egin beharko lukeela ekoizpenak.

Giza eta gizarte liburuaren eboluzioaren indizea

Urtetik urtera suma daitezkeen gorabeherak baino interresgarriagoa da tendentzia orokorra, seinalatu berri den bidetik. 2005eko ekoizpena horren altua izanik, normaltzat har dezakegu aurtengo jaitsiera, besterik gabe.

Barne sailkapena

Begien bistakoa da zein den zabala eremu hau. Izan ere, bizitza intelektual eta kulturaleko gai gehienak hementxe kokatzen dira. Nahi adina luza gaitzke gai hauen erabilera arruntak hizkuntz normalizazioan daukan garrantzia azpimarratzen.

Filosofia eta psikologia.....	2,1
Soziologia eta estatistika.....	8,1
Zientzia politikoak eta ekonomikoak.....	8,5
Zuzenbidea. Administrazioa.....	10,-
Linguistika eta filologia.....	11,-
Geografia eta bidaiak.....	5,-
Historia eta biografiak.....	19,-
Etnologia.....	6,5
Edertia.....	13,-
Hirigintza eta arkitektura.....	6,-
Aurrehistoria. Arkeologia.....	8,-
Besterik.....	2,8
	%100

Helduen literatura: 284 titulu

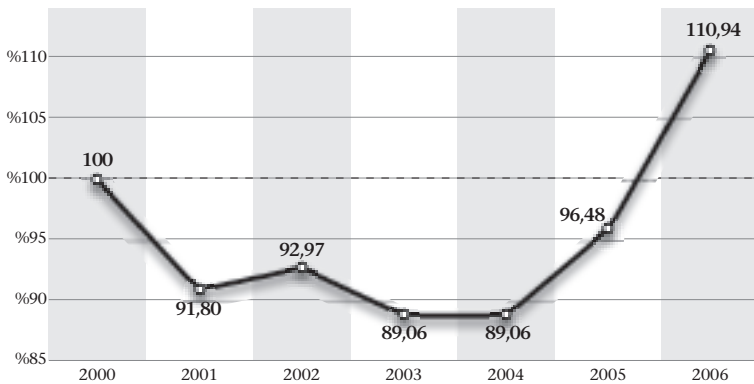
	1976-2005	2000-2006	2006
Helduen literatura	16	14	15

Helduen literatura ekoizpen aldetik egonkor dagoela esan daiteke, bai urteko kopurutan (mende berrian 245 bueltan) eta bai produkzioaren ehunekotan (%15). Urtero balio berdintsuetan mantentzen dira zifrak. Nahikoa edo gutxiegi diren ez dakit nik. Ez nau asko kezkatzen, sinetsirik bainago edozein krisitan ere literatur liburuak duela arriskurik gutxien. Lehen liburua literaturakoa izan zen, eta azkena ere

halaxe izango da. Egunotan irakurri diot autore bretoi bati bretoieraz bizirik mantentzen den liburu bakarra literatura-koa dela: «gaur egun, bretoieraren indar bakarra da literatura». Diglosiaren aitortpena ikusi dut nik hor, nahiz eta ez zen hori esalearen intentzioa. Esan ere esaten du bretoiera ez dela jada gizarteko hizkuntza. Ezaguna zaigu Parisko administrazioak nola higatu duen kultura eta hizkuntza Bretainian. Konbentziturik nago gurean ere azken desagertuko litzatekeen liburu literaturakoa litzatekeela, eta horren aurretik joango liratekeela bestelako guztiak, soziologia, politika, zientzia, psikologia, eta beste edozein. Zorionez, euskara ez dago bretoieraren paraderoan.

Literaturaren eboluzio-lerroa

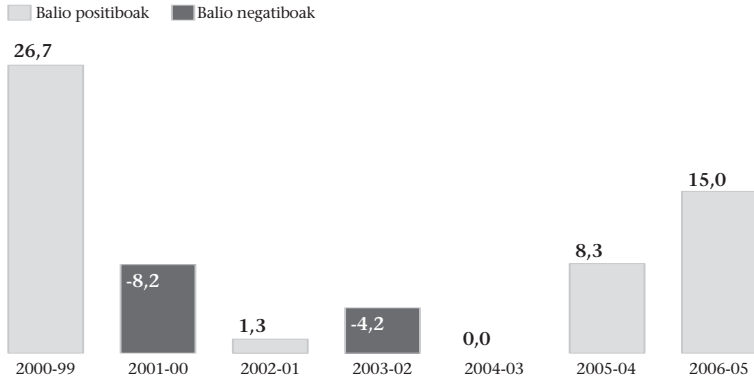
Mende berrian, gorago esan dugu, batez bestekoa 245 tituluko produkzioa da. Mende hasieran, 2000. urtean, hurrengo urte guztietan baino altuagoa zen ekoizpena. Urte hartakoa gainditu duen urte bakarra 2006koa hauxe izan da, 11 puntuz.

Literaturaren eboluzioaren indizea

Igoera handi batekin hasi zen mendea, baina gero errenka ibili da. Zifrei begira geraldiaz mintza gaitzke, beheranzko

joeratxoarekin agian. Beste sail batean kezkarri irudituko litzaidakeena, hemen ez, aipatu ditudan arrazoiengatik.

Generoka

Eleberria. Ipuina.....	58,-
Olerkia.....	18,-
Antzerkia.....	2,5
Herri-literatura. Bertsoa.....	3,8
Saioa. Poligrafiak.....	4,2
Biografia. Kronika. Memoriak.....	5,-
Besterik.....	8,5

_____
%100

Ehunekotan fikziozko narratiba jaitsi egin da aurreko urte-tik hona, lau bat puntu. Eta beste hainbeste indartu da olerkia. Gainerako sailak, bestalde, hortxe mantentzen dira, nahikoa egonkor. Aurten bat aipatzekotan biografia, kronika eta memoriak osatzen duten multzoa nabarmenduko nuke.

Gainerakoak

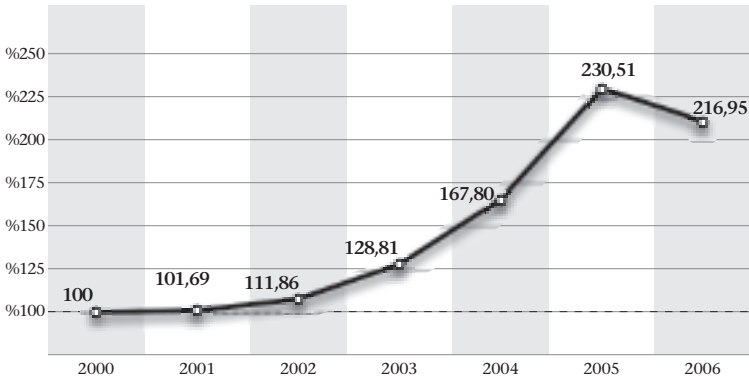
Multzo handienak banan-banan aztertu eta aurkeztu ondoren, gaingiroki bada ere beste bi aurkeztuko ditugu: zientzia nahiz teknika eta aisia liburua. Bi gehiago gelditzen dira, erlijiozkoa eta orotarikoa, baina dentsitate gutxi dutenez aztertu gabe utziko ditugu.

Zientzia eta teknika: 128 titulu

	1976-2005	2000-2006	2006
Zientzia/Teknika	4,5	5,1	7,1

Behe-behetik hasitako liburua da, eta goranzko bidean doa etengabe. Progresio hori zifra absolutuetan begien bistakoa da, baina ez gutxiago urteko produkzioaren baitan. Oso interesgarria da %7,1 hori, jakinda kopurutan bikoiztu eta gehiago egin dela liburu mota hau.

Zientzia eta teknikaren eboluzio-lerroa

Aurreko urtetik hona dozena-erdi bat puntu galdu badu ere, 2000ko erreferentzia oso atzean utzita dauka liburu mota honek: 117 puntu goitik dago 2006an.

Barne sailkapena

Zientzia. Kultura.....	3,-
Zientzia zehatzak.....	12,5
Natur zientziak.....	21,-
Ingeniaritza. Teknologia. Industriak.....	21,-
Medikuntza.....	16,5
Nekazaritza.....	5,5
Ingurumena.....	18,-
Besterik.....	2,5
	<hr/>
	%100

Zientzia eta teknikari dagokion alorra sail ezberdinez osatua dago. Horietatik indar handiena natur zientziek eta teknologiak dauzkate. Ingurumena eta medikuntza datoz hurrena.

Aisia liburuak: 70 titulu

Hainbat arlo sartzen ditugu hemen, musika, zinema, argazkia esaterako, eta horiek bezala mendizaletasuna, atletismoa, kirola, jokoa eta beste.

Eremu horiek guztiak elikatzeko 70 titulu dauzkagu, 70 titulu bakarrik, eta berrargitalpenik gabe. Nork esan lezake nahikoa denik?

Kontsumoak egiten digula huts, hemen baino hobeto ez da inon ikusten.

Musika. Argazkia.....	52,8
Jolasa. Jokoa. Kirola. Atletismoa.....	11,5
Ikuskizunak (antzerkia, zinema.....)	10,-
Komikia.....	17,2
Plazer bidaiak.....	8,5

%100

2006ko LIBURUAK: GAI SAILKAPENA

Sailak	Zenb. abs.	%
0. OROTARIKOAK	450	24,8
— Zientzia eta kulturaren oinarri orokorrak. Bibliografia. Katalogoak.		
Bibliotekonomia. Entziklopediak. Kazetaritza. Museoak	35	1,9
— Haur eta gazteentzako argitalpenak	415	22,9
1. FILOSOFIA	8	0,4
— Metafisika. Ontologia. Estetika. Filosofia sistemak. Psikologia. Logika. Etika	8	0,4
2. ERLIJIOA. TEOLOGIA	21	1,2
— Berezko teologia. Biblia. Kristologia. Mariologia. Teologia morala. Liturgia.		
Pastoral teologia. Eliza. Kristauez besteko erlijioak	21	1,2
3. GIZARTE ZIENTZIAK	679	37,4
— Soziologia. Estatistika. Demografia. Politika. Ekonomia. Zuzenbidea.		
Herri administrazioa. Gizarte laguntza. Etnologia	176	9,7
— Hezkuntza. Irakaskuntza. Heziketa. Pedagogia	503	27,7
5. ZIENTZIA HUTSAK. ZIENTZIA ZEHATZAK ETA NATURALAK	46	2,5
— Matematikak. Astronomia. Fisika. Kimika. Geologia. Metereologia.		
Paleontologia. Biologia. Botanika. Zoologia	46	2,5
6. ZIENTZIA APLIKATUAK. MEDIKUNTZA. TEKNIKA	80	4,4
— Medikuntza. Ingeniaritza. Teknika. Nekazaritza. Basogintza. Zooteknia.		
Ettxeko ekonomia. Industria. Zenbait industria eta lanbide. Eraikuntza.		
Sukaldaritza	80	4,4
7. EDERTIA. JOLASAK. KIROLAK	117	6,4
— Edertia. Estetika. Hirigintza. Arkitektura. Eskultura. Marrazketa.		
Margogintza. Argazkigintza. Musika	109	6,-
— Jostaldiak. Jolas eta jokoak. Kirolak	8	0,4
8. FILOLOGIA. LITERATURA	326	17,9
— Hizkuntzalaritza. Filologia	42	2,3
— Literatura. Literatur generoak	284	15,6
9. GEOGRAFIA. BIOGRAFIA. KONDAIRA	91	5,-
— Geografia	19	1,-
— Biografiak	47	2,6
— Kondaira	25	1,4
GUZTIRA	1.818	100